

Формування оцінок прибутковості торгівельних маршрутів українського аграрного бізнесу в умовах війни

Цеслів Ольга Володимирівна, к.т.н., доцент
ORCID ID 0000-0002-8190-2502¹

Тітамир Арсеній Олегович, студент
ORCID ID 0000-0003-3015-0408
КПІ ім. Ігоря Сікорського, Україна

Однією з ключових проблем економічного розвитку України в умовах сьогодення є проблема продовольчої безпеки населення. Окупація величезних площ продуктивних сільськогосподарських угідь Півдня і Сходу нашої держави, руйнування майнових комплексів підприємств АПК призвели до значного скорочення виробництва багатьох видів сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів. У сукупності з логістичними проблемами це зумовило скорочення ринкової пропозиції низки важливих для населення продуктів харчування та зростання цін на них.

Сьогодні національний аграрний ринок розбалансований і не забезпечує ефективного розподілу продовольчих товарів. Тому виникають значні диспропорції у постачанні харчових продуктів на регіональні ринки, формується поле для спекуляцій та необґрунтованого підвищення цін.

Вважаємо, що проблема в основному пов'язана з розвитком оптових мереж: торгівля продуктами харчування, в тому числі на регіональному рівні. Підприємства оптової торгівлі забезпечують баланс інтересів усіх учасників ринку та створити сучасну систему руху вантажів, орієнтовану на максимізацію задоволення потреби кінцевих користувачів.

В умовах повномасштабного вторгнення російської армії на територію України постраждала економіка країни, у скрутному становищі перебувають вітчизняні підприємства. Вітчизняний бізнес зазнав значних фінансових втрат, деякі підприємства були змушені переїхати за кордон або в безпечніші регіони, але більшість з них змогли адаптуватися до ситуації і продовжити роботу. Однією з проблем, яка виникла, є зменшення виробництва товарів, які йшли на експорт, оскільки частина Миколаївської, Херсонської та Запорізької областей окупована, що у свою чергу унеможливує доступ до портів.

Під питанням і акваторія Чорного моря, оскільки там стоять російські кораблі, які становлять загрозу.

Сьогодні на морський транспорт припадає майже 70 % світової торгівлі. Робота морського транспорту залежить від загальної стабільності та економічного розвитку України. Однак через погіршення військово-політичної ситуації в Україні страхове відшкодування не передбачено для суден, що прямують північно-західним Чорним та Азовським морями.

Тим часом страховий захист морських портів Дунайського регіону України продовжується. Йдеться про можливість використання трьох українських морських портів: Рені, Ізмаїл, Усть-Дунайськ.

Через наші порти не може проходити експорт основної продукції сільгоспвиробників, таких як зерно, тому необхідно змінити вантажопотік через українські міжнародні залізничні порти до: Республіки Польща, Словаччини, Румунії, Угорщини та далі до Західної Європи. Наша продукція експортується в понад 190 країн світу, і ми завжди були відповідальним торговим партнером. Вітчизняні аграрії й сьогодні продовжують працювати, щоб не лише забезпечити українців хлібом та іншими продуктами харчування, а й запобігти глобальній кризі продовольчої безпеки в усьому світі.

З перших днів війни український уряд почав шукати можливої допомоги українським селянам. Ще з перших днів війни, уряд України розпочав пошуки можливої допомоги українським аграріям. Для виробників сільськогосподарської продукції було: спрощено систему оподаткування; доступ до пального пестицидів та агрохімікатів; а також відкрито пільгове кредитування та держзамовлення.

На сьогоднішній день в Україні запроваджено програму кредитної ставки до 0 % на поповнення оборотних коштів на піврічний період через компенсацію державними та комерційними банками відповідної процентної ставки [3].

Водночас для підтримки вітчизняних сільгоспвиробників необхідна допомога з інших країн. Тому важливо розглянути такі заходи:

1. Нульова квота і нульовий тариф. У рамках Угоди про асоціацію та Угоди про вільну торгівлю з ЄС Україна встановила тарифні квоти на певну продукцію, що дозволяє вітчизняним виробникам експортувати продукцію до країн ЄС за пільговими або нульовими ставками. Після вичерпання всіх квот Україна може поставляти продукцію з повною сплатою мита. Україна встановила аналогічні квоти на імпорт окремих товарів з інших країн.

2. Оптимізація матеріально-технічного забезпечення є другою проблемою після прямих військових дій і має вирішальне значення для виживання нашої нації. Але всі розуміють, що в умовах воєнного стану швидкість і вартість логістичних маршрутів мають вирішальне значення для України та інших країн, куди відправляються українські товари. Україна інтегрована у світову торгівлю, тому наслідки логістичних порушень будуть глобальними. Наразі частина території України окупована, авіасполучення призупинено, морські порти заблоковані, а загрози обстрілів вимагають пошуку нових шляхів імпорту та експорту бізнесу. Вирішення цих проблем можливе за активної участі сусідніх з Україною країн, зокрема Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини та Молдови.

3. Тимчасові торгові преференції. Запровадження іншими країнами низки торгових преференцій (пільг) для України спростить умови імпорту та експорту та забезпечить двосторонню торгівлю необхідними товарами.

Не менш важливим є скасування відповідних торгових преференцій з Російською Федерацією та Білоруссю. Ми бачимо, що цей процес уже починається. Скасування преференцій означає виключення країни з «постійних нормальних торгових відносин». США вже вживали таких заходів проти Куби та Південної Кореї в 2019 році, а Індія проти Пакистану в 2019 році.

Література:

1. Аграрний сектор економіки: підсумки 2022 та прогноз на 2023 рік. (2023, 10 березня). Національний інститут стратегічних досліджень. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ahrarynyy-sektor-ekonomiky-pidsumky-2022-ta-prohnoz-na-2023-rik>
2. Особливості функціонування аграрного сектора економіки України в умовах війни. (2022, 28 липня). Національний інститут стратегічних досліджень. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/osoblyvosti-funktsionuvannya-ahrarynoho-sektora-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh>
3. Think brave. (2022, 30 серпня). Агробізнес під час війни: як побудувати ефективну діяльність та на що звернути увагу | Think brave. Think brave | Останні новини бізнесу України. https://biz.ligazakon.net/news/213244_agrobznes-pd-chas-vyni-yak-pobuduvati-efektivnu-dyalnst-ta-na-shcho-zvernuti-uvagu